

PRVI ODJEL

PREDMET JOVIČIĆ protiv HRVATSKE

(Zahtjev br. 23253/07)

PRESUDA

STRASBOURG

21. lipnja 2011.

Ova presuda je konačna, ali može biti podvrgnuta uredničkim izmjenama.

U predmetu Jovičić protiv Hrvatske,

Europski sud za ljudska prava (Prvi odjel) zasjedajući kao Odbor u sastavu:

g. Peer Lorenzen, *predsjednik*,

gđa Elisabeth Steiner,

g. Khanlar Hajiyev, *suci*,

i g. André Wampach, *zamjenik tajnika Odjela*,

nakon vijećanja zatvorenog za javnost dana 31. svibnja 2011. godine, donosi sljedeću presudu koja je usvojena tog datuma:

POSTUPAK

1. Postupak u ovome predmetu pokrenut je na temelju zahtjeva (br. 23253/07) protiv Republike Hrvatske kojeg je dana 30. travnja 2007. godine hrvatska državljanka gđa Radojka Jovičić ("podnositeljica zahtjeva") podnijela Sudu na temelju članka 34. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda ("Konvencija").

2. Hrvatsku vladu ("Vlada") zastupala je njena zastupnica gđa Š. Stažnik.

3. Dana 14. prosinca 2009. godine predsjednik Prvog odjela odlučio je o prigovoru koji se tiče duljine postupka obavijestiti Vladu.

ČINJENICE**I. OKOLNOSTI PREDMETA**

4. Podnositeljica zahtjeva, srpskog podrijetla, rođena je 1950. godine i živi u Innsbrucku, Austrija.

5. Dana 29. srpnja 1987. godine Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje, Područna služba u Sisku ("Područna služba"), nakon što je utvrdio da je podnositeljici zahtjeva zbog bolesti smanjena sposobnost za rad, donio je odluku kojom joj je priznao pravo na rad s polovicom radnog vremena. Dana 15. listopada 1987. godine priznato joj je i pravo na naknadu osobnog dohotka zbog rada sa skraćenim radnim vremenom.

6. Podnositeljica zahtjeva je primala tu naknadu do rujna 1991. godine, kad je bila prisiljena napustiti svoj posao i otići iz Petrinje, budući su grad zauzele snage okupatora. Naselila se u Zagrebu kao prognanica.

7. Podnositeljica zahtjeva navodi da je pokrenula upravni postupak pred Područnom službom radi nastavka isplate naknade zbog smanjene sposobnosti za rad, na način da je takav zahtjev postavila 17. listopada 1991. godine. Vlada navodi da je ona to učinila tek 12. lipnja 1995. godine.

8. Dana 20. rujna 1995. godine Područna služba je odlučila obustaviti upravni postupak pokrenut na zahtjev podnositeljice zahtjeva.

9. Nakon žalbe podnositeljice zahtjeva Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje, Središnja služba ("Središnja služba") poništio je prvostupanjsko rješenje i vratio predmet Područnoj službi na ponovni postupak.

10. U novom prvostupanjskom postupku Područna služba je dana 28. lipnja 1999. godine donijela rješenje kojim je ukinuto pravo podnositeljice zahtjeva na naknadu zbog smanjene sposobnosti za rad s danom 21. rujna 1991. godine. Podnositeljica zahtjeva se žalila.

11. Dana 29. listopada 1999. godine Središnja je služba odbila žalbu podnositelja zahtjeva kao neosnovanu i potvrdila prvostupanjsko rješenje.

12. Podnositeljica zahtjeva je dana 7. prosinca 1999. godine pokrenula upravni spor pred Upravnim sudom Republike Hrvatske, pobijajući drugostupanjsku odluku.

13. Dana 14. studenog 2002. godine Upravni je sud poništio rješenje Središnje službe od 29. listopada 1999. godine zbog nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja.

14. U novom je žalbenom postupku Središnja služba dana 6. veljače 2003. godine poništila prvostupanjsko rješenje od 28. lipnja 1999. godine i vratila predmet Područnoj službi.

15. U novom je prvostupanjskom postupku Područna služba dana 23. srpnja 2003. godine podnositeljici zahtjeva priznala pravo na naknadu zbog smanjene sposobnosti za rad i odlučila da plaćanje treba nastaviti s 1. srpnjem 1995. godine. Dana 18. kolovoza 2003. godine podnositeljica zahtjeva se žalila, tvrdeći da joj treba platiti i neisplaćene naknade zbog smanjene sposobnosti za rad u razdoblju prije 1. srpnja 1995. godine.

16. Dana 6. svibnja 2004. godine Središnja služba je odbila žalbu podnositeljice zahtjeva kao neosnovanu i potvrdila prvostupanjsko rješenje od 23. srpnja 2003. godine.

17. Dana 29. lipnja 2004. godina podnositeljica zahtjeva pokrenula je drugi po redu upravni spor pred Upravnim sudom pobijajući drugostupanjsko rješenje od 6. svibnja 2004. godine.

18. Dana 25. siječnja 2007. godine Upravni je sud ponovno poništio pobijano rješenje zbog nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja.

19. U novom je žalbenom postupku Središnja služba dana 17. svibnja 2007. godine poništila prvostupanjsko rješenje od 23. srpnja 2003. godine i vratila predmet Područnoj službi.

20. U novom prvostupanjskom postupku Područna je služba dana 4. rujna 2007. godine donijela novo rješenje kojim je odbila zahtjev podnositeljice zahtjeva za isplatu naknade zbog smanjene sposobnosti za rad za razdoblje prije 1. srpnja 1995. godine. Podnositeljica zahtjeva se žalila dana 10. listopada 2007. godine.

21. Središnja je služba dana 29. studenog 2007. godine poništila prvostupanjsko rješenje od 4. rujna 2007. godine i vratila predmet Područnoj službi na ponovno odlučivanje.

22. Budući da Područna služba nije u ponovljenom prvostupanjskom postupku donijela odluku o njenom zahtjevu u zakonskom roku od šezdeset dana, podnositeljica zahtjeva je dana 4. ožujka 2008. godine uložila žalbu zbog šutnje administracije Središnjoj službi.

23. Dana 13. svibnja 2008. godine Središnja služba prihvaća žalbu podnositeljice zahtjeva zbog šutnje administracije od 4. ožujka 2008. godine i nalaže Područnoj službi da u roku od trideset dana donese odluku u njenom predmetu.

24. Područna je služba dana 16. srpnja 2008. godine donijela rješenje kojim je ponovno odbila zahtjev podnositeljice zahtjeva za isplatu naknade za razdoblje prije 1. srpnja 1995. godine. Podnositeljica zahtjeva se žalila dana 12. kolovoza 2008. godine.

25. Dana 1. listopada 2008. godine Središnja služba je odbila žalbu podnositeljice zahtjeva kao neosnovanu i potvrdila prvostupanjsko rješenje od 16. srpnja 2008. godine.

26. Dana 1. prosinca 2008. godine podnositeljica zahtjeva pokrenula je još jedan upravni spor pred Upravnim sudom. Pobjerala je rješenje Središnje službe od 1. listopada 2008. godine.

27. Dana 10. lipnja 2009. godine Upravni sud je odbio upravnu tužbu podnositeljice zahtjeva kao neosnovanu.

28. Dana 19. kolovoza 2009. godine podnositeljica zahtjeva je podnijela ustavnu tužbu Ustavnom sudu Republike Hrvatske, protiv presude Upravnoga suda.

29. Dana 16. ožujka 2011. godine Ustavni sud je odbacio ustavnu tužbu podnositeljice zahtjeva kao nedopuštenu. Utvrdio je da podnositeljica zahtjeva nije potkrijepila svoju ustavnu tužbu nikakvim ustavnopravnim tvrdnjama nego je samo ponovila svoje tvrdnje navedene u postupku pred Hrvatskim zavodom za mirovinsko osiguranje i Upravnim sudom. Stoga Ustavni sud nije mogao ispitati osnovanost njene ustavne tužbe.

II MJERODAVNO DOMAĆE PRAVO

A. Ustavni Zakon o ustavnom sudu

1. Mjerodavne odredbe

30. Mjerodavni dio Ustavnog zakona o Ustavnom sudu Republike Hrvatske ("Narodne novine", br. 99/1999 od 29. rujna 1999.), kako je izmijenjen i dopunjen Izmenama i dopunama iz 2002. godine (Ustavni zakon o izmjenama i dopunama Ustavnog zakona o Ustavnom sudu

Republike Hrvatske ("Narodne novine", br. 29/2002 od 22. ožujka 2002.) koji je stupio na snagu 15. ožujka 2002. godine glasi kako slijedi:

Članak 63.

„(1) Ustavni sud će pokrenuti postupak po ustavnoj tužbi i prije no što je iscrpljen pravni put, u slučaju kad o pravima i obvezama stranke ili o sumnji ili optužbi zbog kažnjivog djela nije u razumnom roku odlučio sud...“

(2) U odluci kojom usvaja ustavnu tužbu ..., iz stavka 1. ovoga članka, Ustavni sud će nadležnom sudu odrediti rok za donošenje akta kojim će taj sud meritorno odlučiti,...

(3) U odluci iz stavka 2. ovoga članka Ustavni sud će odrediti primjerenu naknadu koja pripada podnositelju zbog povrede njegova ustavnog prava ... Naknada se isplaćuje iz državnog proračuna u roku od tri mjeseca od dana podnošenja zahtjeva stranke za njezinu isplatu.“

2. Sudska praksa Ustavnog suda

31. U razdoblju prije 20. lipnja 2007. godine, kad je odlučivao o ustavnim tužbama podnesenima temeljem članka 63. Ustavnog zakona o Ustavnom sudu koje se tiču duljine postupka koji je tijekom pred Upravnim sudom, Ustavni sud nije uzimao u obzir njegovo ukupno trajanje, budući da je isključivao razdoblje tijekom kojega je postupak bio u tijeku pred upravnim tijelima. Sudska praksa Ustavnog suda u tom razdoblju sažeta je u predmetima *Božić protiv Hrvatske*, br. 22457/02, stavak 23., 29. lipnja 2006.; *Počuča protiv Hrvatske*, br. 38550/02, stavak 27., 29. lipnja 2006.; *Smoje protiv Hrvatske*, br. 28074/03, stavak 34., 11. siječnja 2007. i *Štokalo i drugi protiv Hrvatske*, br. 15233/05, stavci 37.-38., 16. listopada 2008.).

32. Nakon presuda Suda u predmetima *Božić i Počuča*, Ustavni je sud dana 20. lipnja 2007. godine donio odluku br. U-III A/4885/2005, koja je objavljena u "Narodnim novinama" br. 67/2007 od 27. lipnja 2007. godine, kojom je izmijenio svoju prethodnu praksu koja se tiče duljine postupka pred Upravnim sudom. Ustavni je sud naznačio da će od tada nadalje razmatrati i razdoblje tijekom kojega je postupak u nekom predmetu bio u tijeku pred upravnim tijelima ako: (a) podnositelji ustavne tužbe dokažu da su u tom razdoblju upotrijebili pravna sredstva (žalbu ili upravnu tužbu) zbog šutnje administracije, ili (b) da su glavni uzrok odugovlačenja u tom razdoblju bila opetovanja vraćanja na ponovljeni postupak zbog nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja.

B. Zakon o sudovima

1. Mjerodavne odredbe

33. Zakon o sudovima ("Narodne novine", br. 150/2005, 16/2007, 113/2008, 153/2009, 116/2010, 122/2010 (pročišćeni tekst) i 27/2011),

stupio je na snagu 29. prosinca 2005. godine. U svojim je člancima 27. i 28. propisao novi pravni lijek za prekomjernu duljinu postupka, zahtjev za zaštitu prava na suđenje u razumnom roku. Novi je pravni lijek zamijenio ustavnu tužbu iz članka 63. Ustavnog zakona o Ustavnom sudu kao pravni lijek za duljinu postupka. Članci 27. i 28. Zakona o sudovima, kako su bili na snazi u mjerodavno vrijeme, glase kako slijedi:

III ZAŠTITA PRAVA NA SUĐENJE U RAZUMNOM ROKU

Članak 27.

(1) Stranka u sudskom postupku koja smatra da nadležni sud nije odlučio u razumnom roku o njezinom pravu ili obvezi ili o sumnji ili optužbi za kažnjivo djelo, može neposredno višem sudu uputiti zahtjev za zaštitu prava na suđenje u razumnom roku.

(2) Ako se zahtjev odnosi na postupak koji je u tijeku pred Visokim trgovačkim sudom Republike Hrvatske, Visokim prekršajnim sudom Republike Hrvatske ili Upravnim sudom Republike Hrvatske, o zahtjevu će odlučiti Vrhovni sud Republike Hrvatske.

(3) Postupak odlučivanja o zahtjevu iz stavka 1. ovoga članka je hitan.

Članak 28.

(1) Ako sud iz članka 27. ovoga Zakona utvrdi da je zahtjev podnositelja osnovan, odredit će rok u kojem sud pred kojim je postupak u tijeku mora odlučiti o pravu ili obvezi ili o sumnji ili optužbi za kažnjivo djelo podnositelja zahtjeva, te odrediti primjerenu naknadu koja pripada podnositelju zbog povrede njegovog prava na suđenje u razumnom roku.

Naknada se isplaćuje iz državnog proračuna u roku od tri mjeseca od dana podnošenja zahtjeva stranke za njezinu isplatu.

(3) Protiv rješenja o zahtjevu za zaštitu prava na suđenje u razumnom roku može se u roku od 15 dana podnijeti žalba Vrhovnom sudu Republike Hrvatske. Protiv rješenja Vrhovnog suda Republike Hrvatske žalba nije dopuštena ali se može pokrenuti ustavna tužba.

34. Do donošenja Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o sudovima ("Narodne novine", br. 153/2009) koji je stupio na snagu dana 29. prosinca 2009. godine, ustavna tužba temeljem članka 63. Ustavnog zakona o Ustavnom sudu mogla se još uvijek podnijeti protiv odluka Vrhovnog suda donesenih temeljem članka 27. stavka 2. i članka 28. stavka 3. Zakona o sudovima.

2. *Sudska praksa Vrhovnog suda*

35. U razdoblju od 29. prosinca 2005. godine do 25. studenog 2007. godine Vrhovni je sud, kad je odlučivao o zahtjevima za zaštitu prava na suđenje u razumnom roku podnesenim zbog duljine postupka koji je bio u tijeku pred Upravnim sudom, slijedio naprijed navedenu sudsku praksu Ustavnog suda (vidi točku 31. ove presude), te tako nije razmatrao ukupnu

duljinu tog postupka, jer je isključivao razdoblje tijekom kojega je postupak u predmetu bio u tijeku pred upravnim tijelima.

36. Dana 26. studenog 2007. godine Vrhovni je sud donio odluku br. Uzp 309/07-6 kojom je svoju sudsku praksu uskladio sa sudskom praksom Ustavnog suda (vidi točku 32. ove presude).

C. Zakon o općem upravnom postupku

37. Mjerodavne odredbe Zakona o općem upravnom postupku ("Službeni list Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije" br. 47/1986 (pročišćeni tekst) i "Narodne novine" Republike Hrvatske br. 53/1991) koje se primjenjuju na žalbu zbog šutnje administracije navedene su u predmetu *Rauš i Rauš-Radovanović protiv Hrvatske* (dec.), br. 43603/05, 2. listopada 2008. godine.

D. Zakon o upravnim sporovima

38. Mjerodavne odredbe Zakona o upravnim sporovima, ("Službeni list Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije" br. 4/1977 i "Narodne novine" Republike Hrvatske br. 53/1991, 9/1992 i 77/1992) koje se primjenjuju na tužbu zbog šutnje administracije navedene su u naprijed citiranom predmetu *Rauš i Rauš-Radovanović*.

PRAVO

I. NAVODNA POVREDA ČLANKA 6. STAVKA 1. KONVENCIJE

39. Podnositeljica zahtjeva prigovara da je duljina postupka nespojiva sa zahtjevom "razumnog roka" navedenim u članku 6. stavku 1. Konvencije koji glasi kako slijedi:

"Radi utvrđivanja svojih prava i obveza građanske naravi...svatko ima pravo da ... sud ... u razumnom roku ispita njegov slučaj..."

40. Vlada osporava tu tvrdnju.

41. Podnositeljica zahtjeva prigovara i temeljem članka 13. Konvencije zbog toga što su upravna tijela odbila izvršiti presude Upravnog suda.

42. Sud ponavlja da on odlučuje o pravnoj karakterizaciji činjenica predmeta, te da stoga nije vezan karakterizacijom koju su dali podnositelj zahtjeva ili Vlada. Prigovor karakteriziraju činjenice koje su u njemu navedene, a ne samo pravne osnove ili tvrdnje na koje se poziva (vidi, na primjer, predmete *Yiğit protiv Turske* [GC], br. 3976/05, stavak 52., ECHR 2010-...; *Scoppola protiv Italije* (br. 2) [GC], br. 10249/03, stavak 54.,

ECHR 2009-...i *Guerra i drugi protiv Italije*, 19. veljače 1998., stavak 44., *Reports of Judgments and Decisions 1998.-I*).

43. Po mišljenju Suda ovaj se predmet ne tiče neizvršenja u strogom smislu, kada je izvršenje sudske presude spriječeno neopravdanim odbijanjem domaćih vlasti da postupe po sudskoj presudi. Umjesto toga, odugovlačenje Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje da postupi po pravnim mišljenjima izraženima u presudama Upravnog suda ne proizlazi iz odbijanja Zavoda da to učini nego iz duljine upravnog postupka o kojemu je riječ. Sud stoga smatra da je prigovor podnositeljice zahtjeva na temelju članka 13. apsorbiran njenim prigovorom zbog duljine postupka.

A. Dopuštenost

44. Vlada osporava dopuštenost ovoga prigovora tvrdeći da podnositeljica zahtjeva nije iscrpila domaća pravna sredstva.

1. Tvrdnje stranaka

45. Vlada tvrdi da je, u odnosu na dio prigovora podnositeljice koji se ticao duljine postupka pred Hrvatskim zavodom za mirovinsko osiguranje, podnositeljica zahtjeva mogla: (a) uložiti žalbu zbog šutnje administracije Središnjoj službi Zavoda na temelju Zakona o općem upravnom postupku (vidi točku 37. ove presude) svaki puta kad Područna služba nije odlučila o njenom zahtjevu u zakonskom roku od šezdeset dana i (b) podnijeti tužbu zbog šutnje administracije Upravnom sudu na temelju Zakona o upravnim sporovima (vidi točku 38. ove presude) svaki puta kad Središnja služba nije odlučila o njenim žalbama u zakonskom roku od šezdeset dana. Međutim, žalbu zbog šutnje administracije prvi puta je uložila tek u ožujku 2008. godine (vidi točku 22. ove presude) i nije nikada podnijela tužbu zbog šutnje administracije.

46. U odnosu na dio prigovora podnositeljice zahtjeva koji se tiče duljine postupka pred Upravnim sudom, Vlada tvrdi da je u razdoblju od 15. ožujka 2002. godine do 29. prosinca 2005. godine podnositeljica zahtjeva mogla podnijeti ustavnu tužbu temeljem članka 63. Ustavnog zakona o Ustavnom sudu (vidi točku 30. ove presude), a nakon ovog zadnjeg datuma zahtjev za zaštitu prava na suđenje u razumnom roku Vrhovnom sudu (vidi točku 33. ove presude). Međutim, ona nije nikada upotrijebila niti jedno od ovih pravnih sredstava.

47. Podnositeljica zahtjeva je zaniijekala tvrdnje Vlade.

2. Ocjena Suda

(a) Glede žalbe i tužbe zbog šutnje administracije

48. Sud ponavlja da je u predmetu *Božić* utvrdio da je glavni uzrok odugovlačenja bio nedostatak u postupovnom sustavu koji je omogućio

opetovana vraćanja na ponovljeni postupak zbog nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja, te da niti žalba niti tužba zbog šutnje administracije nisu bile niti namijenjene niti podesne ispraviti taj nedostatak (vidi naprijed citirani predmet *Božić*, točka 36.). Budući da su, po mišljenju Suda, i u ovome predmetu glavni uzrok duljine postupka opetovana vraćanja na ponovljeni postupak zbog nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja, a ne propuštanje domaćih vlasti da donesu svoje odluke u zakonskim rokovima, Sud smatra da podnositeljica zahtjeva, da bi iscrpila domaća pravna sredstva, nije bila obvezna ustrajnije podnositi tužbu zbog šutnje administracije ili iskoristiti žalbu zbog šutnje administracije.

(b) Glede ustavne tužbe i zahtjeva za zaštitu prava na suđenje u razumnom roku

49. Podnositeljica zahtjeva nije bila obvezna podnijeti niti ustavnu tužbu temeljem članka 63. Ustavnog zakona o Ustavnom sudu u razdoblju od 15. ožujka 2002. godine do 29. prosinca 2005. godine, niti zahtjev za zaštitu prava na suđenje u razumnom roku u razdoblju od 29. prosinca 2005. godine do 30. travnja 2007. godine (datuma kad je podnijela svoj zahtjev Sudu). Naime, kao što je Sud primijetio u svojim presudama u predmetima *Počuča*, *Božić* i *Štokalo i drugi* (vidi naprijed citirane predmete *Počuča*, točka 37., *Božić*, točka 34. i *Štokalo i drugi točka 64.*), Ustavni sud nije, kad je odlučivao o ustavnim tužbama koje se tiču duljine postupka koji je u tijeku pred Upravnim sudom, uzimao u razmatranje njegovo ukupno trajanje jer je isključivao razdoblje tijekom kojega je postupak u predmetu bio u tijeku pred upravnim tijelima (vidi točku 31. ove presude). Taj su pristup slijedili županijski sudovi i Vrhovni sud nakon što je ustavna tužba, kao pravni lijek za duljinu postupka, zamijenjena zahtjevom za zaštitu prava na suđenje u razumnom roku, kad je stupio na snagu novi Zakon o sudovima dana 29. prosinca 2005. godine (vidi točku 35. ove presude).

50. Sud je već primijetio da se taj pristup Ustavnog suda razlikuje od pristupa Suda jer ne pokriva sve faze postupka, i presudio da se iz tog razloga sama ustavna tužba ne može smatrati "djelotvornim" pravnim sredstvom u smislu članka 35. stavka 1. i članka 13. Konvencije u odnosu na duljinu upravnog postupka (vidi naprijed citirani predmet *Počuča*, loc. cit. i naprijed citirani predmet *Božić*, loc. cit.).

51. Sud, međutim, primjećuje da je nakon presuda Suda u predmetima *Božić* i *Počuča* Ustavni sud donio odluku od 20. lipnja 2007. godine (koja je objavljena u "Narodnim novinama" dana 27. lipnja 2007. godine) kojom je izmijenio svoju prethodnu sudsku praksu koja se tiče duljine postupka pred Upravnim sudom i uskladio je sa sudskom praksom Suda (vidi točku 32. ove presude). Ipak, to je bilo nakon što je podnositeljica zahtjeva u ovome predmetu podnijela svoj zahtjev Sudu dana 30. travnja 2007. godine. S tim u vezi Sud ponavlja da se pitanje jesu li iscrpljena domaća pravna sredstva u pravilu utvrđuje prema datumu kad je zahtjev podnesen Sudu (vidi predmet *Baumann protiv Francuske*, br. 33592/96, stavak 47., ECHR, 2001-V). Iako

je istina da postoje iznimke od ovoga pravila, koje se mogu opravdati konkretnim okolnostima svakoga predmeta (vidi, na primjer, predmete *Brusco protiv Italije* (dec.), br. 69789/01, ECHR 2001-IX; i *Nogolica protiv Hrvatske* (dec.), br. 77784/01, ECHR 2002-VIII), Sud smatra, uz dužno uzimanje u obzir supsidijarnog karaktera konvencijskog sustava, da u ovome predmetu ne postoje nikakve posebne okolnosti koje bi opravdale da se učini iznimka od toga pravila. Stoga podnositeljica zahtjeva nije bila obvezna podnijeti ustavnu tužbu ili zahtjev za zaštitu prava na suđenje u razumnom roku kako bi iscrpila domaća pravna sredstva, sukladno članku 35. stavku 1. Konvencije.

(c) Glede ukupnosti pravnih sredstava

52. Sud ponavlja da čak i ako jedno jedino pravno sredstvo samo po sebi potpuno ne zadovoljava zahtjev "djelotvornosti", to može činiti ukupnost pravnih sredstava koje daje domaće pravo (vidi, na primjer, predmet *Lukenda v. Slovenija*, br. 23032/02, stavak 67., 6. listopada 2005.). Stoga preostaje ispitati je li ukupnost pravnih sredstava mogla zadovoljiti taj zahtjev.

53. Budući da, kao što je već naprijed primijećeno (vidi točku 48. ove presude), žalba i tužba zbog šutnje administracije nisu, u okolnostima ovoga predmeta, mogle ubrzati postupak u dijelu pred Hrvatskim zavodom za mirovinsko osiguranje, Sud ne može zaključiti da bi ova pravna sredstva mogla povećati djelotvornost ustavne tužbe ili zahtjeva za zaštitu prava na suđenje u razumnom roku. Budući da se niti ustavna tužba niti zahtjev za zaštitu prava na suđenje u razumnom roku sami ne mogu smatrati djelotvornim pravnim sredstvima za duljinu upravnog postupka u razdoblju prije 20. lipnja 2007. godine (vidi točke 49. do 51. ove presude), slijedi da ukupnost dostupnih pravnih sredstava nije u ovome predmetu zadovoljila zahtjev "djelotvornosti" iz članka 35. stavka 1. Konvencije (vidi naprijed citirani predmet *Božić*, točku 36.).

(d) Zaključak

54. U svijetlu naprijed navedenog, slijedi da prigovor Vlade o neiscrpljivanju domaćih pravnih sredstava treba odbiti.

55. Sud nadalje primjećuje da ovaj zahtjev nije očito neosnovan u smislu članka 35. stavka 3. Konvencije. Uz to primjećuje i da on nije nedopušten ni po kojoj drugoj osnovi. Stoga treba utvrditi da je dopušten.

B. Osnovanost

1. Razdoblje koje treba uzeti u razmatranje

56. Razdoblje koje treba uzeti u razmatranje počelo je dana 6. studenog 1997. godine, dan nakon što je Konvencija stupila na snagu u odnosu na

Hrvatsku. Međutim, kad se ocjenjuje razumnost vremena koje je proteklo nakon tog datuma, treba voditi računa o stanju postupka u tom trenutku.

Razdoblje o kojemu je riječ završilo je dana 16. ožujka 2011. godine. Tako je ono trajalo trinaest godina i četiri mjeseca na dvije razine nadležnosti.

2. Razumnost duljine postupka

57. Sud također ponavlja da se razumnost duljine postupka mora ocijeniti u svjetlu okolnosti predmeta i pozivom na sljedeće kriterije: složenost predmeta, ponašanje podnositeljice zahtjeva i mjerodavnih tijela kao i važnost predmeta za podnositeljicu zahtjeva (vidi, između mnogo drugih pravnih izvora, predmet *Cocchiarella protiv Italije* [GC], br. 64886/01, točka 68., ECHR 2006-V; i *Frydlender protiv Francuske* [GC], br. 30979/96, točka 43., ECHR 2000-VII).

58. Sud je često utvrđivao povrede članka 6. stavka 1. Konvencije u predmetima u kojima su se postavljala pitanja slična pitanjima u ovome predmetu (vidi, na primjer, predmet *Sefcsuk protiv Mađarske*, br. 37501/06, točke 14. i 16.-18., 9. prosinca 2008.).

59. Ispitavši sve materijale koji su mu dostavljeni, Sud smatra da Vlada nije iznijela niti jednu činjenicu ili tvrdnju koja bi ga mogla uvjeriti da dođe do drugačijeg zaključka u ovome predmetu. S obzirom na svoju sudsku praksu o ovom pitanju, Sud smatra da je duljina postupka u ovome predmetu bila prekomjerna i da nije ispunila zahtjev "razumnoga roka".

Stoga je došlo do povrede članka 6. stavka 1. Konvencije.

II. OSTALE NAVODNE POVREDE KONVENCIJE

60. Podnositeljica zahtjeva nadalje prigovara na temelju članka 3. Konvencije da način na koji su domaće vlasti postupale s njenim predmetom predstavlja ponižavajuće postupanje. Prigovara i na temelju članka 14. Konvencije i članka 1. Protokola br. 12. uz Konvenciju da je protiv nje izvršena diskriminacija na temelju njenog srpskog podrijetla.

61. U svjetlu svih materijala koje posjeduje, te u mjeri u kojoj su stvari koje su predmet prigovora u njegovoj nadležnosti, Sud smatra da ovaj predmet ne upućuje na postojanje bilo kakve povrede bilo kojega od navedenih članaka Konvencije. Osobito, ovaj predmet ne otvara nikakvo pitanje na temelju članka 3. Konvencije i nema nikakve naznake diskriminirajućeg postupanja, jer nema nikakvih dokaza da bi domaća tijela, prilikom ispitivanja predmeta podnositeljice zahtjeva, bila vođena nepriličnim motivima kao što je etničko podrijetlo podnositeljice zahtjeva.

62. Slijedi da su ovi prigovori nedopušteni na temelju članka 35. stavka 3. (a) Konvencije kao očigledno neosnovani, te da ih stoga treba odbaciti na temelju članka 35. stavka 4. Konvencije.

III. PRIMJENA ČLANKA 41. KONVENCIJE

63. Članak 41. Konvencije propisuje kako slijedi:

"Ako Sud utvrdi da je došlo do povrede Konvencije i dodatnih protokola, a unutarnje pravo zainteresirane visoke ugovorne stranke omogućava samo djelomičnu odštetu, Sud će, prema potrebi, dodijeliti pravednu naknadu povrijeđenoj stranci."

A. Šteta

64. Podnositeljica zahtjeva potražuje 53.041 eura (EUR) na ime materijalne štete i 16.000 EUR na ime nematerijalne štete.

65. Vlada osporava te zahtjeve.

66. Sud ne nalazi nikakvu uzročnu vezu između utvrđene povrede i navodne materijalne štete, te stoga odbija taj zahtjev. S druge strane, podnositeljici zahtjeva dosuđuje iznos od 9.600 EUR na ime nematerijalne štete.

B. Troškovi i izdaci

67. Podnositeljica zahtjeva potražuje i 2.528,49 EUR na ime troškova i izdataka nastalih pred Sudom.

68. Vlada osporava taj zahtjev.

69. Uzimajući u obzir dokumente kojima raspolaže i svoju sudsku praksu, Sud smatra razumnim dosuditi podnositeljici zahtjeva, koju nije zastupao odvjetnik, iznos od 100 EUR za postupak pred Sudom.

C. Zatezna kamata

70. Sud smatra primjerenim da se zatezna kamata temelji na najnižoj kreditnoj stopi Europske središnje banke uvećanoj za tri postotna boda.

IZ TIH RAZLOGA SUD JEDNOGLASNO

1. *Utvrđuje* da je prigovor koji se odnosi na prekomjernu duljinu postupka dopušten, a ostatak zahtjeva nedopušten;
2. *Presuđuje* da je došlo do povrede članka 6. stavka 1. Konvencije;
3. *Presuđuje*

a) da tužena država podnositeljici zahtjeva treba isplatiti, u roku od tri mjeseca sljedeće iznose koje je potrebno preračunati u hrvatske kune prema tečaju važećem na dan namirenja:

(i) 9.600 EUR (devet tisuća šest stotina eura), na ime nematerijalne štete, uvećanih za sve poreze koji bi se podnositeljici zahtjeva mogli zaračunati;

(ii) 100 EUR (sto eura) na ime troškova i izdataka, uvećanih za sve poreze koje bi se podnositeljici zahtjeva mogli zaračunati;

(b) da se od protoka naprijed navedena tri mjeseca do namirenja na prethodno spomenute iznose plaća obična kamata prema stopi koja je jednaka najnižoj kreditnoj stopi Europske središnje banke tijekom razdoblja neplaćanja, uvećanoj za tri postotna boda;

4. Odbija preostali dio zahtjeva podnositeljice zahtjeva za pravednu naknadu.

Sastavljeno na engleskome jeziku i otpravljeno u pisanom obliku dana 21. lipnja 2011. godine u skladu s pravilom 77. stavcima 2. i 3. Poslovnika Suda.

André Wampach
zamjenik tajnika

Peer Lorenzen
predsjednik